

Elevrörelsens yttrande gällande betänkandet Rektor i fokus (SOU 2026:4)

YTTRANDE 2026-04-28
Dnr. U2026/00068
Utbildningsdepartementet 103 33
Stockholm
u.remissvar@regeringskansliet.se

Sveriges Elevråd och Sveriges Elevkårer har beretts möjlighet att inkomma med synpunkter på ovan rubricerad remiss.

Sammanfattning

Elevrörelsen välkomnar utredningens ambition att förbättra rektorers förutsättningar att utföra sitt uppdrag. Vi ställer oss positiva till flera av utredningens förslag som syftar till att minska omsättningen av rektorer, då det finns tydliga samband mellan kontinuiteten i rektorns ledarskap och utbildningens kvalitet för deltagande elever. Vidare vill vi lyfta att strukturerade, regelbundna samråd mellan skolledning och elevråd eller elevkår är en tydlig framgångsfaktor för ett ömsesidigt utbyte som driver skolutvecklingsarbetet framåt. Organisationsstrukturen med ”storrektorerna” har därför skapat svårigheter för elevsammanslutningar att genomföra samråd med ansvarig aktör när endast den biträdande rektorn är närvarande på skolan. Vi ställer oss därför positiva till att utredningens förslag syftar till att lösa den problematiken.

Sveriges Elevråd och Sveriges Elevkårer lämnar synpunkter och kommentarer på nedanstående förslag.

- 7.1.1 Tillstyrker förslaget om att rektorns pedagogiska ledarskap ska definieras i skollagen med synpunkter.
- 7.1.2 Tillstyrker förslaget om att rektorns ansvarsområde inte ska vara mer omfattande än att rektorn kan utföra det pedagogiska ledarskapet.
- 7.1.3 Tillstyrker förslaget om att rektor ska ges förutsättningar för det pedagogiska ledarskapet.
- 7.1.5 Tillstyrker förslaget om att rektorns pedagogiska ledarskap inte ska vara möjligt att delegera i sin helhet.
- 7.1.6 Tillstyrker förslaget om att Skolverket ska ges i uppdrag att ge huvudmännen stöd i arbetet med att säkra rektorsförsörjningen och i att hantera rektorsomsättningen.
- 7.1.8 Tillstyrker förslaget om att befattningsutbildningen för rektorer ska genomföras med godkänt resultat.
- 7.2.3 Tillstyrker bedömningen om att det finns behov av nationella interoperabla system för skolväsendet.
- 7.2.4 Tillstyrker bedömningen om att rektorer behöver adekvat kompetens för att leda och samordna elevhälsoarbetet.
- 7.2.7 Tillstyrker bedömningen om att incitament för att få rektorer att vilja stanna på skolor med stora utmaningar bör stärkas.

7.1.1 Rektorns pedagogiska ledarskap ska definieras i skollagen

Sveriges Elevråd och Sveriges Elevkårer tillstyrker förslaget med synpunkter.

Vi delar utredningens bedömning om att en skollagsreglerad definition av begreppet pedagogiskt ledarskap är nödvändigt i och med att begreppet regelbundet används i beskrivningen av rektorns roll och uppdrag. För att få önskade effekter är det däremot viktigt att definitionen tydligt beskriver vad som ska innefattas av det pedagogiska ledarskapet. En möjlig oönskad effekt av den föreslagna definitionen skulle vara att rektorn blir tvungen delegera samråd med elevsammanslutningar med hänvisning till att det pedagogiska ledarskapet behöver prioriteras. Vi vill därför betona vikten av att tydligt klargöra vad som kan ingå i det pedagogiska ledarskapet när detta ska utgöra centrum av rektorns roll.

7.1.2 Rektorns ansvarsområde ska inte vara mer omfattande än att rektorn kan utöva det pedagogiska ledarskapet

Sveriges Elevråd och Sveriges Elevkårer tillstyrker förslaget. Vi delar utredningens bedömning att regleringen kan skapa bättre förutsättningar för rektorer att utföra sitt uppdrag. För att rektorn ska ha möjlighet att uppfylla de krav som ställs i gällande lagstiftning är det av stor vikt att rektorns ansvarsområde inte är alltför omfattande. Vi tror, liksom utredningen, att den föreslagna regleringen är att föredra framför att reglera antal medarbetare en rektor får ansvara för eftersom det finns andra faktorer som bör beaktas i ett avvägande kring rektorns ansvarsområde.

7.1.3 Rektor ska ges förutsättningar för det pedagogiska ledarskapet

Sveriges Elevråd och Sveriges Elevkårer tillstyrker förslaget om att huvudmannens ansvar för att säkerställa förutsättningar för rektorerna pedagogiska ledarskap tydligare ska framgå genom skollagen. När rektorers ansvar över det pedagogiska ledarskapet regleras i skollagen följer att de även behöver få tillräckliga förutsättningar att genomföra sitt uppdrag. Vi delar utredningens bedömning om att huvudmannens dialog med rektorerna kring vilka stödbehov som finns inom verksamheten är central för att uppnå ett ändamålsenligt och behovsanpassat stöd som i längden möjliggör för rektorerna att säkerställa utbildningens kvalitet.

7.1.5 Rektorerna pedagogiska ledarskap ska inte vara möjligt att delegera i sin helhet

Sveriges Elevråd och Sveriges Elevkårer tillstyrker förslaget om att det pedagogiska ledarskapet inte ska vara möjligt att delegera i sin helhet, samtidigt som rektorerna fortfarande ska ha möjlighet att delegera enskilda ledningsuppgifter och arbeta med ett distribuerat ledarskap. Som vi redogjort för ovan finns det en problematik med organisationsstrukturen med rektorerna som fungerar som områdeschefer där det pedagogiska ledarskapet i sin helhet är delegerat till biträdande rektorerna och vi ser därför positivt på att utredningens förslag syftar till att motverka en sådan organisation.

7.1.6 Skolverket ska ges i uppdrag att ge huvudmännen stöd i arbetet med att säkra rektorsförsörjningen och i att hantera rektorsomsättningen

Sveriges Elevråd och Sveriges Elevkårer tillstyrker förslaget. Vi konstaterar likt utredningen att den höga rektorsomsättningen är problematisk och ser därför positivt på att ge Skolverket i uppdrag att erbjuda huvudmännen stöd i arbetet med att säkra rektorsförsörjningen och minska rektorsomsättningen. En hög rektorsomsättning försämrar i praktiken elevråds och elevkårers långsiktighet och möjlighet att hitta bra strukturer för regelbundna samråd.

7.1.8 Befattningsutbildningen för rektorerna ska genomföras med godkänt resultat

Sveriges Elevråd och Sveriges Elevkårer tillstyrker förslaget. Vi delar utredningens bedömning om vikten av att befattningsutbildningen för rektorerna ska genomföras med godkänt resultat. Att förtydliga detta i lag kan också vara ett stärkande incitament för huvudmän att skapa goda förutsättningar för rektorerna att klara utbildningen. Vi vill också betona vikten av att rektorerna från befattningsutbildningen får med sig kunskap om elevers rättigheter till inflytande och organisering utifrån grundlagarna, barnkonventionen och skollagen.

7.2.3 Det finns behov av nationella interoperabla system för skolväsendet

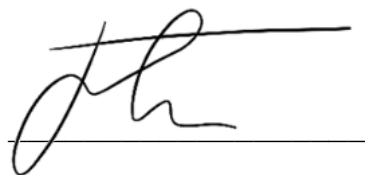
Sveriges Elevråd och Sveriges Elevkårer tillstyrker utredningens bedömning om att det är nödvändigt att vidare utreda frågan om skolväsendets tillgång till standardiserade och interoperabla administrativa system som fyller skolväsendets behov. Vi vill särskilt poängtera att det i betänkandet Trygghet och studiero (SOU 2025:8) finns förslag om att ta bort dokumentationskraven vid kvarsittning och utvisning ur klassrummet i syfte att minska lärares administrativa börda. Med ett mer ändamålsenligt interoperabelt digitalt system för skolväsendet skulle däremot både lärares och rektorers administrativa börda minska, utan att det sker på bekostnad av elevers rättssäkerhet.

7.2.4 Rektorer behöver adekvat kompetens för att leda och samordna elevhälsoarbetet

Sveriges Elevråd och Sveriges Elevkårer tillstyrker utredningens bedömning om att befattningsutbildningen för rektorer bör behandla ledning av elevhälsoarbetet. För vidare resonemang kring samordning av elevhälsoarbetet hänvisar vi till vårt yttrande gällande betänkandet En förbättrad elevhälsa (SOU 2025:113).

7.2.7 Incitament för att få rektorer att vilja stanna på skolor med stora utmaningar bör stärkas.

Sveriges Elevråd och Sveriges Elevkårer tillstyrker utredningens bedömning om att huvudmännen bör ta ett större ansvar för att få erfarna rektorer att söka sig till och stanna kvar på skolor med stora utmaningar. Vi kan, likt utredningen, konstatera att långsiktighet i rektorns ledarskap är en avgörande faktor för att vända en negativ resultatutveckling.

Jonatan Lamy
Ordförande
Sveriges Elevkårer

Agnes Tell
Ordförande
Sveriges Elevråd